

A bosszú testvérei

Víðar

Sajnos Víðar azon istenségek közé tartozik, akiről különösen kevés történet maradt fent, úgyhogy talán a legcélszerűbb, ha a *Gylfi Káprázata* 29-el kezdem el a mondókámat:

Van még egy isten, őt Víðarnak hívják. Ő a hallgatag Ász. Nagyon vastag a lábbelije. Þór után ő a legerősebb isten. Nagy bizalommal támaszkodhatnak rá az istenek minden fenyegetettségben.

Víðar Gríð óriásnő (SKM-26) és Óðinn fiaként látta meg a világot. Azonkívül a jelzőkön, amiket elvéve találhatunk az írások között, a személyiségéről nem is tudhatunk meg többet.

Azt azért tudjuk róla, hogy viszonylag hallgatagnak tartják (pl.: GYK-29; SKM-26), amit szerintem az is alátámaszt, hogy a Loki csúfolkodásában ő is szerepet kap, de csak azt olvashatjuk róla, hogy csöndben átadja helyét Lokinak, apja kérésére, és sörrel kínálja a bajkeverő természetű istent.

Az idézetben már említett ereje mellett azonban a bocskora is fontos szerepet játszik harciasságában, amelyről azt tudhatjuk meg a *Próza-Eddában* (GYK-51), hogy az orr- és sarokrészeknél levágott bőrdarabokból jött létre és növekszik, ezért a szöveg szerint aki kedvezni akar az Ásznak, az eldobálja ezeket a bőrdarabokat.

Ámbár az ő lakhelyét is felsorolja az *Álcás-ének*, ebből nem tudunk meg túl sokat. Ugyanis Óðinn a következőket mondja itt (17.strófa):

*„Bozót borítja, burjánzik nagy fű
Víðar erdős vidékén.
A hős fiú ott pattan hátára lovának
Apjáért bosszút állni.”*

Viszont az ok, ami miatt valószínűleg a legtöbb ezzel foglalkozó ember emlékezetében megmaradt, az a Ragnarök alatt betöltött szerepe, és erről már több dolgot tudunk. Ezzel kapcsolatban több forrást is lehetne idézni (GYK-51; VSP-55; VAF-53; ÁLC-17 [utalás]), én végül a *Vafþrúdnir-ének* mellett döntöttem:

*„Farkas nyeli el a legfőbb istent,
Viszont Víðar megbosszulja:
Szétfeszíti szilaj állkapcsát,
Úgy hajítja halálba.”*

Víðart emiatt néha a "bosszú isteneként" is emlegetik, ámbár fontos kiemelni, hogy tényleg kevés forrás maradt fenn róla. Az is lehet, hogy ekkora vagy ennél még nagyobb cselekedetei is voltak/vannak, vagy hogy mással is azonosíthatnánk, de sajnos nem maradtak fenn az ezeket tanúsító írások – de persze az is elképzelhető, hogy tényleg ez az a kiemelkedően jelentős cselekedet az életében, amit érdemes is megjegyezni.

Váli

Óðinn másik fia, Váli is a bosszújával írta be magát sokunk emlékezetébe. Érdekes hasonlóság, hogy az ő anyja is egy óriásasszony, név szerint Rind (Az ász istennők közé számítják még (...) Rindet is, Váli anyját – GYK-36)

Róla is viszonylag kevés forrást találhatunk meg, ráadásul nála szembejön az a probléma is, hogy vajon azonosítható-e ő Loki-fia Váival? Erre a kérdésre ezúttal én nem fogok külön kitérni, de egy másik írásban lehet ezt a témát is felboncolom. Ebben az írásban úgy fogom kezelni, hogy a kérdésre a válasz: **nem**.

Váli esetében különösen az az érzésem támadt, mintha születésének oka lenne ez a bosszútétel, melyet a *Völuspá*(A völva jövendölése) és a *Baldurs Draumar*(Baldur álmai) is említi:

„(...)Frissen született fia Óðinnak,
Baldur öccse ölt **egy-évesen**.
Kezét nem mosta, haját nem fésülte,
Míg Baldur gyilkosát máglyára nem rakták.
(...)”
Völuspá 32.-33.

„Váli – akit Rind szül nyugati vidéken,
Óðin fia. Ő fog **egynaposként ölni,**
Kezét nem mossa, haját nem fésüli,
Míg Baldur gyilkosát máglyára nem rakják.
(...)”
Baldurs Draumar 11.

Talán nem is olyan merész kijelentés azt feltételezni ebből a két strófából, hogy Váli esetében lényegesen a bosszú lett az az ok, amiért ő megszületett, ami kifejezett küldetés volt az életében. Igaz, akkor viszont mi volt a hátralévő életének a célja? Sajnos róla se tudunk meg sokkal többet az Eddákból.

Azt tudjuk, hogy *vitézül küzd a csatákban, és igen jó íjász* (GYK-30). Az *Álcás-ének* – a 6.strófában – a fenséges Valaskjálfot nevezi meg Váli lakóhelyeként (itt található Óðinn Hliðskjálf nevű trónja is, melyen ülve mindent lát), amit ősi múltjára hivatkozva választhatott ki.

Ragnaröki szerepe nem tisztázott. Viszont az azutáni cselekedeteiről már annál többet többet tudunk!

Víðar és Váli

A két istenről közösen megemlékezni nemcsak emiatt a pár hasonlóság miatt érdemes. A testvérpár ugyanis azon kevés istenek közé tartozik, akik a Ragnarök utáni új világban megalapítják majd az új isteni rendet, de közben meg is emlékezve régmúltak emlékeire. Erről szerencsére a *Próza-* és *Verses-Edda* is beszámol.

A *Próza-Edda* így ír róla (GYK-53):

„(...) Víðar és Váli életben maradnak, nem volt ártalmukra sem tenger, sem Surtur lángja.(...) És beállít hozzájuk pór két fia, Móði és Magni, és hozzák magukkal a Mjöllnir kalapácsot. Ezek után megérkezik Helből Baldur és Höð. (...)”

A *Verses-Edda* pedig így (VAF-51):

*„Víðar és Váli lakja az Ászok szent lakát,
Ha Surtur lángja lohad.
Móðié és Magnié lesz Mjöllnir, mely
Vingniré volt a harc végéig.”*

A bosszú testvérpárja tehát végül közös erővel fogja uralni az eget és földeket, ha eljön annak az ideje. Lehet most azon vitatkozni, hogy vajon itt egy istenről van-e szó két köntösben, vagy csak azért látjuk a hasonlóságokat, mert kevés forrás maradt fenn a két istenségről. Én személy szerint úgy gondolom, hogy nem véletlen Víðar és Váli életének és jellemének hasonlósága, mert csak úgy lesznek képesek harmóniában uralkodni, ha meg tudják érteni egymást (ha belegondolunk a hat isten három testvérpárt alkot: Víðar-Váli ; Móði-Magni ; Baldur-Höð).

Természetesen ez is egy olyan téma a hitvilágunkban, ami mindenkiben külön fog összeformálni, és sok magánvéleményt fog tartalmazni – de ez nem is baj, hisz ez az írás se jöhetett volna létre enélkül.

* * *

Rövidítések

GYK: Gylfi Káprázata

SKM: A költészet(ről)

VSP: A völvá jövődölése

ÁLC: Álcás-ének

VAF: Vafprúdnir-ének

Az íráshoz a *Bernáth István-féle* fordítást használtam fel, az idézetek is abból vannak.

Képek

W.G.Collingwood: Víðar and Fenrir

”Idősebbik” Emil C. Doepler: Váli